

Verslag raadsvergadering gemeente Westerwolde

Details vergadering

Datum:	13 november 2024
Plaats:	Raadzaal Sellingen
Voorzitter:	Jaap Velema
Raadsgriffier:	Patrick Nap

Geluidsverslag raadsvergadering 13 november 2024:

<https://www.raadszaaldigitaal.nl/westerwolde/raad/2024/11/13/>

Aanwezige raadsleden

Politieke partij	Naam
Gemeentebelangen	M. Visscher (fractievoorzitter), J.R. Kruiter-Draadje, R. Koskamp, H.J.H. Geukes, B.G. Peters, P. Warntjes
PvdA	W. Eilert (fractievoorzitter), H.L. Brouwer, D. Gruben-Abbas, E. Duursma-Kooman, S. Keizer
CDA	M. Heidekamp-Prins (fractievoorzitter), S. Lok
VVD	K.R.P. Buigel (fractievoorzitter)
GroenLinks	R.H.J. Kriek (fractievoorzitter)
Ecologisch Alternatief	R. Brekveld (fractievoorzitter), vanaf agendapunt 2
Lijst Hemmen	H.M. Hemmen (fractievoorzitter)

Tevens aanwezig:

Naam:
Wethouder F.J. Luth
Wethouder S. Ebbers
Wethouder H.J. Kuper
Wethouder W. Potze

Afwezig:
R.J.H.H. Rep, fractievoorzitter PVV
R.G.M. Staphorst, raadslid PVV
H. Meijer-Zwerver, raadslid PVV
W.F. Meendering, raadslid CDA
Wethouder H. van der Goot

1. Opening

De **voorzitter** opent de vergadering en heet een ieder van harte welkom.

2. Onderzoek geloofsbrieven en installatie tijdelijk raadslid

De **voorzitter** stelt voor de heren Visscher (voorzitter), Brouwer en Kriek als leden van de commissie voor het onderzoek van de geloofsbrieven aan te stellen.

SCHORSING

De heer **Visscher**, voorzitter van de commissie, laat weten dat de heer Brekveld aan alle in de Gemeentewet gestelde eisen voldoet. De commissie adviseert tot zijn toelating als lid van de raad van de gemeente Westerwolde.

De heer R. Brekveld wordt unaniem benoemd tot lid van de raad van Westerwolde.

De heer Brekveld legt de verklaring en belofte af.

3. Mededelingen voor raad en college

De **voorzitter** noemt de afwezigen.

De heer **Keizer** (PvdA) meldt dat de fractievoorzitter van de PvdA, de heer Eilert, in verband met drukke werkzaamheden tijdelijk het fractievoorzitterschap heeft overgedragen aan de heer Keizer.

De heer **Buigel** (VVD) heeft sterke twijfels of de collegeleden de raadsleden wel serieus nemen. Het is al verschillende keren gebeurd dat er financiële vragen gesteld worden die niet, niet correct of onvolledig beantwoord worden. Het is minachtend dat er een hoeveelheid taalfouten in de stukken voorkomen, terwijl er al meermaals op is gewezen.

Wethouder **Ebbers** meldt dat GOUD Westerwolde online staat. Inwoners zijn nu slechts één klik verwijderd van hulp en ondersteuning bij verduurzaming. Deze website informeert over subsidies en bevat ervaringsverhalen. De website biedt ook ondersteuning aan inwoners die zich zorgen maken over hun energierekening. Verschillende opties kunnen anoniem worden verkend en inwoners kunnen contact opnemen zodra zij er aan toe zijn. Een ieder wordt uitgenodigd om eens op goudwesterwolde.nl te kijken.

Wethouder **Kuper**: in nacht van zondag op maandag heeft brand gewoed bij de school De Verrekijker aan de Nederveen Cappelstraat. Het pand staat leeg en heeft forse schade opgelopen. De school bevat asbest, maar dat is niet vrijgekomen en er is geen risico voor de omwonenden geweest. De huidige staat van het pand geeft onrust in de buurt. Getracht wordt om de sloop van het gebouw nog voor het einde van dit jaar te realiseren. Geprobeerd zal worden om alle brandbare materialen uit het gebouw te verwijderen. De buurt zal op de hoogte worden gehouden over de voortgang van de sloop.

4. Vaststellen agenda

Mevrouw **Heidekamp** (CDA) stelt voor om de agendapunten 7, 8 en 9 als hamerstukken te behandelen.

De heer **Brekveld** (Ecologisch Alternatief) geeft aan dat hij bij de agendapunten 7 en 9 iets wil inbrengen. Agendapunt 8 wordt een hamerstuk, dat is voor Ecologisch Alternatief geen bezwaar.

De heer **Buigel** (VVD) wil bij de programmabegroting een stemverklaring afgeven.

Mevrouw **Duursma** (PvdA) wil bij het agendapunt programmabegroting een motie indienen.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Spreekrecht voor burgers over geagendeerde onderwerpen

Er hebben zich geen sprekers gemeld.

6. Vragenronde voor raadsleden

Er zijn geen vragen ingediend voor de vragenronde.

7. Financiële Verordening 2024

De heer **Brekveld** (Ecologisch Alternatief) heeft de volgende vragen:

- Artikel 13 begrotingscriterium: de verordening vorig jaar was conform het VNG-model opgesteld. Wat zijn de overwegingen geweest om een uitgebreid vierde lid toe te voegen?
- Kan wethouder een voorbeeld geven over artikel 13, vierde lid sub g?
- Wanneer is iets wel of niet tijdig.

De **voorzitter** geeft aan dat het een technische vraag is, die eigenlijk vooraf gesteld had moeten worden.

Wethouder **Kuper** verzoekt om een schorsing.

SCHORSING

Wethouder **Kuper**:

- Tegenwoordig moeten overschrijdingen als overschrijdingen van het budget als onrechtmatig gekwalificeerd worden. Dat houdt in dat projecten die voortgaan na het begrotingsjaar als onrechtmatig aangemerkt zouden moeten worden. De vragen behoeven een uitgebreider antwoord dan hier gegeven kan worden.
- De wethouder is altijd bereid om de heer Brekveld bij te praten. De financiële afstemmingsgroep is daar ook een geschikt gremium voor.
- Een voorbeeld zou kunnen zijn de projectleider IHP, onderwijshuisvestingsplan. Deze wordt ook uit reserve gefinancierd.

De heer **Brekveld** (Ecologisch Alternatief) begrijpt het nog steeds niet. Het artikel is te uitgebreid en het college dekt zich hiermee teveel in. Het zou transparanter zijn om de modelverordening van de VNG te gebruiken.

Mevrouw **Hemmen** (Lijst Hemmen)

- Dit artikel is uitgebreider en er wordt afgeweken van het VNG-model. Dit betekent ook dat de bevoegdheden van de raad bij deze bestedingen minder groot worden.
- Er moet een actieve informatieplicht zijn bij het college om dit op zijn minst in de afstemmingsgroep toe te lichten. Dat is niet gebeurd.
- Nog steeds is geen antwoord gehoord op de vraag waarom van het VNG-model wordt afgeweken.

Wethouder **Kuper** antwoordt dat het wel in de afstemmingsgroep aan de orde is geweest. Het ging toen om het als onrechtmatig aanmerken van overschrijding en onderschrijding van budgetten. Dit is nieuw en daar is deze verordening op aangepast.

De **voorzitter**: de raad wordt wel geïnformeerd over overschrijdingen en onderschrijdingen. Het gaat hier over de rechtmatigheid. Daarom is de tekst aangepast. Wellicht is het goed om hierover in de afstemmingsgroep van gedachten te wisselen.

De raad besluit m.u.v. de fracties van Ecologisch Alternatief en Lijst Hemmen de Financiële Verordening (artikel 212 Gemeentewet) gemeente Westerwolde 2024 vast te stellen.

8. Normen en toetsingskader 2024-2025

Niemand wenst het woord.

De raad besluit unaniem het normen- en toetsingskader voor 2024 definitief vast te stellen en het normen- en toetsingskader voor 2025 voorlopig vast te stellen.

9. Controle protocol 2024

De heer **Brekveld** (Ecologisch Alternatief) vraagt zich af:

- De verantwoordingsgrens voor het college is 3 procent met betrekking tot de rechtmatigheidsverklaring. De organisatie moet nog een slag maken om het percentage te verlagen (naar 2 of 1 procent). Kan het college concreter zijn over het jaar waarin dat gerealiseerd zal zijn?

Wethouder **Kuper**

- In de rechtmatigheidsverantwoording worden door de organisatie nog stappen gemaakt om borging te geven aan de processen. De wettelijke verplichting van 2 procent zal er waarschijnlijk voor 2027 zijn. Dat is ook ons uitgangspunt.

De raad besluit unaniem:

1. *Het Controleprotocol 2024 vast te stellen ter afbakening en ondersteuning voor de controle van de Jaarrekening 2024.*
2. *De verantwoordingsgrens voor het College van Burgemeester en Wethouders met betrekking tot de rechtmatigheidsverklaring vast te stellen op 3%.*
3. *De rapporteringstolerantie voor het College van Burgemeester en Wethouders met betrekking tot de rechtmatigheidsverklaring vast te stellen op een bedrag groter of gelijk aan € 50.000,-- voor elke fout of onduidelijkheid.*
4. *De rapporteringstolerantie voor de accountant met betrekking tot de jaarrekeningcontrole vast te stellen op 5% van de goedkeurende materialiteitsgrens. Alle overschrijdingen vanaf € 60.450,-- worden hiermee gerapporteerd in het jaarverslag en het verslag van bevindingen. Het uiteindelijke overschrijdingsbedrag zal worden bepaald door de totale begrote programmalasten na laatste begrotingswijziging.*

10. Programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028

Wethouder **Kuper** geeft een toelichting op het voorstel.

- Deze begroting bevat de koers voor de komende jaren en weerspiegelt zowel de ambitie om Westerwolde duurzaam en leefbaar te houden als de aanpak om in een tijd van veel onzekerheden financiële stabiliteit te waarborgen.
- Regionale samenwerking vormt een belangrijke pijler met initiatieven als de Strategische toekomstagenda Groningen, de Regiodeal en Nij begun. Deze samenwerkingsverbanden versterken onze positie om uitdagingen aan te pakken zoals armoedebestrijding en economische groei.
- Gestreefd wordt naar een sluitende meerjarenraming, maar er zijn onzekerheden door landelijke ontwikkelingen.
- De aanzienlijke korting op het Gemeentefonds en het ravijnjaar 2026 blijven aandachtspunten. Door een zorgvuldig beleid en de inzet van de reserves hebben we het tekort voor 2026 beperkt weten te houden. Het benadrukt de noodzaak van voorzichtigheid en zorgvuldige afweging van uitgaven.
- Om de financiële druk op de inwoners beheersbaar te houden is ervoor gekozen om de stijging van de onroerendzaakbelasting te beperken tot 3 procent en dat is lager dan de huidige inflatie. Rekening wordt gehouden met de druk die de inwoners al ervaren.
- Om de begroting op orde te houden hanteren we een structurele taakstelling op strategisch vastgoed, olopend tot 1 miljoen euro in 2028. Vanaf 2026 voeren we een generieke bezuiniging van 1 procent in op alle taakvelden.
- Deze begroting legt de basis voor een toekomstbestendig Westerwolde.

Mevrouw **Duursma** (PvdA) dient mede namens de fractie van Gemeentebelangen een motie in en leest deze voor (zie bijlage).

Mevrouw **Heidekamp** (CDA) dient mede namens de fractie van GroenLinks een amendement in en leest deze voor (zie bijlage).

De **voorzitter** geeft aan dat de motie na de besluitvorming op de programmabegroting wordt behandeld.

Mevrouw **Hemmen** (Lijst Hemmen)

- Het vijfde besluitpunt in het gewijzigde besluit (amendement) wordt anders toegelicht dan wat we hier voor ons hebben. Klopt dat?
- Er is een beperkte spreektijd per fractie. Gevraagd wordt om de motie en het amendement buiten de toegekende spreektijd te laten vallen.

Mevrouw **Heidekamp** (CDA): het is juist is dat de tekst anders is. Vanuit de ambtelijke organisatie werd gezegd dat zonder het formuleren van een alternatief er een gat in de begroting zou ontstaan van 50.000 euro. Daarom is de aanvulling om het elders binnen het programma te zoeken.

De **voorzitter** geeft aan dat de bespreking van de motie buiten de gebruikelijke spreektijd valt. Het amendement valt wel binnen de toegekende spreektijd.

De raadsleden stemmen hiermee in.

De heer **Keizer** (PvdA)

- De begroting is een goed afgewogen document. De generieke bezuinigingen vallen in de categorie laagdrempelig. Er worden over het algemeen gezonde financiële keuzes gemaakt, hoewel er hier en daar nadere onderbouwing kan worden toegevoegd.
- Voor de meeste bezuinigingen wordt inventief omgegaan met beschikbare gelden van elders, of door zaken die niet altijd meer nodig zijn, weg te laten.
- Voor het ravijnjaar 2026 met een tekort van zes ton, lijkt de lucht iets geklaard door de te verwachten Nij-Begun-gelden.
- Wat is de inhoudelijke onderbouwing van het afstoten van de Oude Stelmakerij te Sellingen en het stopzetten van de subsidie aan dit museum?
- Nadere uitleg wordt gevraagd over de bezuiniging op de advertentiekosten. Hoe bereikt de gemeente de doelgroepen die niet digitaal vaardig zijn wanneer door de gemeente niet meer wordt geadverteerd in de lokale bladen?
- Programma 1: de fractie vraagt het college een uiterste inspanning te doen om het gedrag van jongeren omtrent roken en ander middelengebruik te helpen verminderen. De fractie maakt zich ernstig zorgen over de duidelijke toename van *vapes* en harddrugs, nadat dit jarenlang afnam.
- De fractie is bezorgd over het middelengebruik op onder andere sportclubs. Daarbij komt dat het niet goed gesteld is met de mentale gezondheid van een groep jongeren in Westerwolde. Dit is zorgelijk en sluit aan bij onze gedachte over de soms verwaterde participatie van jongeren in de maatschappij en de politiek. Vergroot deze, denk buiten de kaders en stel doelen. De fractie ziet graag een apart budget vrijgemaakt worden voor jongeren (in de vorm van een gemeentelijk fonds, opdat zij op een volwaardige manier maatschappelijk en politiek kunnen deelnemen.
- De fractie is blij dat breed ingezet wordt om jongeren meer aan het bewegen te krijgen, omdat dit helpt bij het onderhouden van sociale contacten en het tegengaan van mentale problemen.
- De gemeente beschikt over een mooi wandel- en fietsgebied dat bij uitstek geschikt is voor de ambities aangaande toerisme. Het toerisme in Westerwolde zou voor iedere doelgroep toegankelijk moeten zijn. De fractie is tevreden over dat er gekeken wordt naar de inpasbaarheid van voorzieningen langs de wandel- en fietsroutes, met name zit- en informatiegelegenheden.
- Het aantal erven of tuinen dat rommelig of onverzorgd is neemt toe. Het geldt ook voor de tuinen bij de Acantus-woningen. Ook bij sommige nieuw- en verbouwprojecten wordt het niet altijd zo nauw wordt genomen met de kavelinvulling, of de bewoningsplicht. Er zijn en waren signalen dat accommodaties niet altijd gebruikt worden zoals dat volgens wet- en regelgeving zou moeten gebeuren. Voor deze genoemde punten vraagt de fractie nauwkeurige handhaving. Dit laat soms te wensen over. De fractie ziet graag de ontwikkeling van doelmatig beleid voor vergroening en onderhoud van versteende en verrommelde tuinen. De fractie zou graag de visie van het college op genoemde zaken vernemen.
- Programma 4: de Nedersaksenlijn is van cruciaal belang voor de economische ontwikkeling en bereikbaarheid van onze gemeente. Het wekt verbazing en irritatie dat hier een streep door lijkt te worden gezet. De fractie vraagt aan het college om zich onverminderd en regionaal verbonden, in te zetten voor de realisatie van de spoorlijn. Vanuit de provinciale PvdA in Groningen en Friesland is een initiatief opgestart voor het overeind houden van de Lelylijn, waarvan de plannen ook geschrapt dreigen te worden.
- Programma 5: het voornemen om een groenvisie te ontwikkelen sluit aan bij de ideeën van de PvdA over de rol van de gemeente als faciliterende partij in voor biodiversiteitstoename en bewustwording over flora en fauna binnen en buiten de bebouwde kom. Het is goed dat er structuur gebracht wordt in de ideevorming over groenstructuren en het onderhoud hiervan.
- De fractie is tevreden met de plannen voor de verdere uitvoering van de beleidskaders duurzaamheid. De investering voor de verduurzaming van drie grote projecten kost veel geld.

De fractie is benieuwd wat de te verwachten besparing is en zou graag een toezegging zien, opdat de raad individuele projecten terugziet voor akkoord, alvorens tot uitvoer wordt overgegaan.

- De fractie kan zich vinden in de boodschap die in het amendement wordt afgegeven, maar vindt het wel iets te voorbarig. De fractie is benieuwd naar de reactie van het college op dit amendement en ziet mogelijkheden om eventueel Nij begun-gelden hiervoor te gebruiken. Het woord voorbarig wordt gebruikt, omdat het ook bij de Kadernota aan de orde komt.

De heer **Buigel** (VVD)

- Met deze begroting wordt gestart met de laatste helft van deze raadsperiode. Aan het begin ervan is het collegeprogramma vastgesteld. Wat vindt college zelf van wat er tot nu toe bereikt is vanuit het collegeprogramma? Er wordt nog steeds gewacht op de evaluatie van Libau.
- Wat opvalt zijn de forse lastenstijgingen. Sinds 2018 (ontstaan van de gemeente Westerwolde) gaat het om een stijging van 40 procent. De inkomens zijn niet evenredig gestegen en dat stoort de inwoners. Hoe gaan we daar verder mee om?
- Cittaslow: hier wordt vol op ingezet. Er zijn arrangementen Cittaslow met name in combinatie met andere gemeenten. Deze ambities zijn er al sinds 2015, maar het gaat wel langzaam. Hopelijk zijn er voor 2024 resultaten te zien. Misschien is het belangrijker om een Lokaal Westerwolde-arrangement te maken. Cittaslow is niet alleen toerisme, maar ook kleinschaligheid en kijken naar de eigen ondernemers. Er wordt op cartridges en kantoorartikelen bezuinigd en dat kan betekenen dat ingekocht wordt bij goedkope webshops. Waar zijn de lokale ondernemers die ook die zaken kunnen leveren? Dat is misschien iets duurder, maar het is ook het behoud van de leefbaarheid in het dorp.
- Cultuur: de noodklok van het Klooster heeft geluid. Daar kan wat meer geld naartoe.
- Er gaat meer geld naar inburgering. Hoe zit dat precies in elkaar? Het is te vrijblijvend wat betreft cursussen en diploma's. De heer Buigel wil graag nauwer bij de lesstof betrokken worden.
- Communicatie: in de tabel over communicatie is de hoeveelheid oranje en rood gelijk aan vorig jaar. Er is dus nog veel te verbeteren. Dat laten inwoners ook weten. Wanneer zij een Woo-verzoek indienen, krijgen zij geen reactie. Dit geldt ook voor het tweede en soms zelf het derde Woo-verzoek. Zo ga je niet met je inwoners en ondernemers om.
- De Spreidingswet: wat gebeurt er als de Spreidingswet wordt ingetrokken? Is er een plan B? Is er dan een gat in de begroting van 3,7 miljoen euro?
- Rioolheffing: het is belangrijk dat de vervuiler betaalt, maar huurders hoeven geen rioolheffing betalen. Hoe zit dat? Zijn er afspraken over met Acantus of Woonzorg? Bij particuliere verhuurders geldt deze vrijstelling niet.
- Er is een lange lijst van bezuinigingen. De route is niet makkelijk en niet helemaal netjes. In de begroting staan eerst de onderwerpen vermeld waardoor niet meteen bekend is wat bedoeld wordt en hoe het kan worden geïmplementeerd. Het is pas twee dagen geleden ontvangen. Liever had de heer Buigel meer mogelijkheden willen zien en wat het betekent. Bijvoorbeeld op mantelzorg gaat de gemeente 60.000 euro bezuinigen, gaat dat niet over de rug van mantelzorgers?
- Er wordt ook bezuinigd op armoede. Het is vreemd dat aan de doelgroep inwoners gevraagd wordt hoe het beter kan, terwijl er ook gemeld wordt dat er bezuinigd wordt.
- Het amendement is sympathiek en zou wel ondersteund kunnen worden. Er is al vaker op de kunstenschool en de muziekschool bezuinigd. De bezuiniging/ombuiging van 50.000 euro is vergeleken met andere ombuigingen erg hoog. Wanneer de opdracht aan het college wordt gegeven om dekking te zoeken binnen het programma, waar wordt dan op bezuinigd? Geven we niet cart blanche voor een nog onprettiger bezuiniging?

De heer **Geukes** (Gemeentebelangen)

- Er is een sluitende begroting. Dank aan het college en betrokken ambtenaren.
- De fractie heeft een aantal aandachtspunten voor het college.
- Bezuinigingen: 2026 wordt als dat als ravijnjaar omschreven, omdat nog niet bekend is hoe de financiering vanuit het Rijk aan de gemeenten zal zijn.
- Er moet niet te veel aan doemdenken worden gedaan. De huidige positie van de gemeente is goed. Voordat deze bezuinigingen echt nodig zijn zou de fractie dit als raad met het college willen bespreken en inhoudelijk doornemen.
- De fractie mist een verdere concrete uitwerking van het vastgoed en de daarmee gepaard gaande invloed op de begroting van de komende jaren.

- Punt 4 van het raadsvoorstel: waarom wordt in 2024 vastgesteld dat het begrotingstekort van 2026 wordt gedekt door algemene reserve? Er komen nog meer begrotingsoverleggen. Waarom nu al?
- Er was weinig tijd om de antwoorden op de gestelde vragen te bespreken en een standpunt in te nemen. De antwoorden werden maandagmiddag ontvangen. In het vervolg ontvangt de fractie de antwoorden graag eerder.

De heer **Koskamp** (Gemeentebelangen)

- Het amendement, de bezuinigingen voor 2026 en verder: het is lastig om nu al duidelijke uitspraken te doen over de exacte invulling, omdat niet bekend is hoe de situatie dan is. Wat is verantwoord en wat niet? Op dit moment wil de fractie niet meegaan met het amendement.
- Stemverklaring over de begroting: De fractie kan instemmen met de begroting, maar wil zich niet vastleggen op de bezuinigingen. De fractie wil deze bespreken bij de behandeling van de Kadernota volgend jaar.

Mevrouw **Hemmen** (Lijst Hemmen):

- Ondanks het ravijnjaar 2026 wordt een reëel sluitende begroting gepresenteerd. De financiële positie van de gemeente is solide (Benchmark BDO nummer 19 van alle gemeenten met cijfer 9). Dit is een compliment waard, maar het heeft ook een keerzijde: de OZB en de rioolheffing stijgen en dat is zorgelijk, omdat de kosten van het normale levensonderhoud stijgen waardoor de druk op de financiële positie van de inwoners steeds verder toeneemt.
- Om de effecten van het ravijnjaar het hoofd te kunnen bieden en om de uitgaven enigszins te beperken worden ombuigingen voorgesteld ter hoogte van 1,2 miljoen euro op alle beleidsvelden. De kaasschaafmethode wordt gehanteerd. Het valt op dat deze bezuinigingen over het algemeen geen grote gevolgen hebben voor de uitvoering. Het zijn kosten die op een andere wijze kunnen worden opgenomen of al niet meer uitgegeven worden, omdat er een andere wijze van organiseren is. Er wordt bijvoorbeeld efficiënter gewerkt. De vraag is of er dan op deze posten reëel is begroot. Hadden deze posten dan niet eerder structureel verlaagd kunnen worden?
- Er bestaan enkele financiële risico's waar we ernstig rekening mee moeten houden.
- De Spreidingswet levert de gemeente 3,5 miljoen euro per jaar op. Deze inkomsten zijn ingeboekt tot en met 2028. Het Rijk heeft echter intrekking van de Spreidingswet aangekondigd en het is nog niet duidelijk of hiermee ook de bijdrage van 3,5 miljoen euro verdwijnt. Vanaf 2027 leidt dit mogelijk tot financiële consequenties.
- Er moet rekening worden gehouden met het niet in volle omvang kunnen realiseren van voorgestelde bezuinigingen (bijvoorbeeld op inhuur personeel).
- Er zijn structurele financiële risico's op onder andere het onderhoud van de openbare ruimte (het niveau laag brengt op termijn extra kosten met zich mee), het sociaal domein (kosten voor jeugdzorg blijven stijgen), deelname aan Gemeenschappelijke Regelingen (steeds vaker worden hogere kosten in rekening gebracht), de kostenpost personeel, omdat het moeilijker is om goed personeel te vinden, ook inhuur van personeel kan daardoor stijgen.
- Het advies van de Rekenkamer aan de financiële afstemmingscommissie geeft goed zicht op enerzijds de reserveringen en voorzieningen en anderzijds de risico's.
- Het verzoek aan het college is om de raad per kwartaal of halfjaar middels een financieel A4-tje op de hoogte te houden van de belangrijkste ontwikkelingen en daarin de lange termijn ontwikkeling op te nemen, zodat die ook in beeld is. Er zijn belangrijke zaken opgenomen in deze voorzieningen en reserveringen, bijvoorbeeld strategisch vastgoed. De raad moet in positie worden gebracht om ook deze ontwikkelingen en resultaten te kunnen monitoren.
- De gevraagde investeringen voor deze begroting zijn de aanschaf van 7 pick-ups waarvan 5 met kraan. Het antwoord op de vraag waarom zoveel luidt: dat moet Arbo-technisch. Ook dit roept vragen op. Aan het college wordt verzocht om bij beantwoording van vragen meer informatie te geven.
- Het programma gezond en gelukkig: de doelstelling is om sterke voorzieningen in dorpen en kernen te houden. Dit college steekt energie in contacten met deze voorzieningen, maar het onderhouden van contact leidt niet tot het behalen van de doelstellingen. Voor de raad is van belang om te weten welke knelpunten het college ophaalt uit de gesprekken en welke oplossingen er zijn. Harmonisatie van het beleid inzake buurthuizen wordt op de lange baan geschoven. Zowel in de agendacommissie als in deze raad is verzocht om deze harmonisatie op de lange termijn agenda te plaatsen, maar dit is nog steeds niet gedaan. Wat is de reden?

Wat is het beleid dat dit college wil uitvoeren en wat is de visie op de instandhouding van sterke voorzieningen in buurten en wijken en hoe krijgt dit vorm?

- Welke visie heeft dit college op voorzieningen voor jongeren? Jongerencentra worden wisselend bezocht. Er zijn zorgen over psychische en mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen. De coronaperiode heeft bij deze doelgroep grote effecten gehad. Eenzaamheid, weinig fysieke sociale contacten en suïcidale gedachten zijn hier het gevolg van. Is het college voornemens hierin acties te ondernemen? Zo ja, aan welke acties wordt gedacht?
- Het programma kansen om te groeien: er dienen zich voor deze gemeente belangrijke kansen aan om economisch te groeien. De uitbreiding van industriegebieden staat hoog op de agenda. Veel ondernemers staan voor de groei van hun onderneming in de wacht, omdat er geen ruimte is voor uitbreiding. Het is belangrijk hiervoor om op korte termijn stappen te zetten en het tijdspad goed te communiceren, zodat ondernemers perspectief hebben voor behoud en uitbreiding van hun bedrijf.
- De ontwikkelingen rond het winkelcentrum Ter Apel zijn positief en noodzakelijk om het dorp weer de magneetfunctie te geven. Er moet goed plan liggen over toekomstbestendigheid van het winkelcentrum. Winkeliers en ondernemers hebben perspectief nodig om te kunnen besluiten door te gaan met hun winkel of onderneming. De ontwikkelingen zijn gericht op herinrichting buitengebied, zonder dat er duidelijkheid is over het vormgeven en de toekomstbestendigheid van het centrum. Er leven veel zorgen bij de ondernemers over de plannen die recent zijn besproken.
- Aan het college wordt meegegeven om de toekomstbestendigheid van het fysieke winkelcentrum gelijk op te laten gaan met de inrichting van het buitengebied. Hierbij dient het doel 'het terugkeren van de magneetfunctie' centraal te staan. Uit onderzoek is gebleken dat het voor de deur kunnen parkeren en voldoende parkeerplaatsen in de nabijheid van winkels hoog gewaardeerd wordt. Houd hier voldoende rekening mee, ook bij de inrichting van het buitengebied. Het is belangrijk dat de winkeliers als stakeholders worden betrokken bij de uitwerking van de concepten.
- Het Masterplan Oost Groningen als onderdeel van Nij begun biedt veel kansen voor de gemeente. Mevrouw Hemmen mist ambitie in het plan. De hoofdlijn is we doen wat we al deden, maar Nij begun gaat om het inhalen van achterstanden en daar is meer voor nodig dan doen wat we deden. Aan het college wordt meegegeven om met een ambitieuze blik naar dit plan te kijken en de ambitie ook over te dragen aan de andere 4 gemeenten.
- Programma organisatie en bestuur: in het coalitieakkoord staat dat we inzetten op een toegankelijke en servicegerichte gemeente zodat inwoners snel, eenvoudig en vriendelijk hun vragen beantwoord krijgen. Kan het college aangeven of dit is gelukt en welke activiteiten hiervoor zijn ondernomen? Volgens de begroting wordt verder ingezet op de ontwikkeling van het Klantcontactcentrum. Is er onderzoek gedaan of dit zal leiden tot een meer toegankelijk en servicegerichte gemeente? Er zijn signalen van inwoners dat zij niet altijd vriendelijkheid ervaren, niet altijd de goede antwoorden krijgen en niet worden teruggebeld na een terugbelverzoek. Worden wel de juiste stappen gezet?
- De uitkomsten van het onderzoek, de benchmark van de begroting: kunnen we zaken goedkoper, effectiever organiseren en kunnen we leren van andere gemeenten? De uitkomst van het onderzoek is gisteren ontvangen en gehoopt wordt dat het onderzoek spoedig op de agenda komt.

De heer **Kriek** (GroenLinks)

- In grote lijnen ligt er een goed document. Met name een compliment voor de duurzaamheidsaspecten. De aanpak van energiearmoede pakt het college voortvarend op.
- Zorgen zijn er over de 3,7 miljoen euro die structureel is ingeboekt voor de Spreidingswet. Indien deze wet wordt ingetrokken ontstaat een enorm gat in de begroting. Hoe kan dit worden opgevangen? Het is niet terug te vinden. Vooruitzien is regeren. Het is essentieel om langer dan een jaar vooruit te kijken.
- Het afstoten van de Oude Stelmakerij is een zorgelijke ontwikkeling. In dit gebouw is veel geïnvesteerd en het is onderdeel van de geschiedenis en de cultuur van Westerwolde. Dat moet niet verloren gaan. Wanneer het wordt afgestoten is er geen zeggenschap meer of er moet een goed voorstel over komen. Over De Burcht is ook gezegd dat het behouden zou blijven. Hierover wordt niets meer gehoord. Hoe ziet het college dit voor zich?
- Er is een noodkreet van het Klooster gekomen en dat is zorgelijk. Het lijkt wel alsof cultuur de sluitpost wordt. Daarom wordt het amendement van harte ondersteund. Zojuist werd gezegd dat dit misschien voorbarig is, maar het personeel dat daar in dienst is kan niet pas in de loop van 2025 horen of zij in 2026 aan het werk kunnen blijven. Er moet nu al naar gekeken worden.
- Geconstateerd kan worden dat deze gemeente afhankelijk blijft van de financiën vanuit het COA.

- De financiële positie lijkt mooi, maar is ook fragiel en afhankelijk van deze aspecten.
- Voor GroenLinks blijft Cittaslow een heel belangrijk 'uithangbord' om aan te tonen dat Westerwolde een uniek stukje Nederland is en dat wij als gemeente heel positief zijn.

De heer **Brekveld** (Ecologisch Alternatief)

- Wat opvalt in de begroting is het ontbreken van een toekomstvisie. Wat vullen wij in op de puntjes achter de slogan Westerwolde Voert je mee ...? Voert je mee waar naar toe?
- Hoe willen we wonen in Westerwolde in 2025 of 2040? Het mag niet zo zijn dat het antwoord is dat zien we dan wel. De basis voor een toekomstvisie is al aanwezig. Sinds 2014 is de gemeente onderdeel van de Cittaslow, een internationaal keurmerk dat staat voor kleinschalig, zorg voor natuur, cultuurhistorie, erfgoed, landschap en een groene gezonde leefomgeving voor alle levende wezens in deze gemeente. Alle ingrediënten van dit keurmerk zouden de lat moeten vormen waarlangs het gemeentebeleid gelegd wordt. Het logo van Cittaslow staat wel prominent op de begroting, maar pas op pagina 29 worden 3 regels aan Cittaslow gewijd. De eerste regel luidt dat er een uitvoeringsprogramma voor Cittaslow opgesteld zal worden. De heer Brekveld roept de raad op om niet een uitvoeringsprogramma te maken voor Cittaslow, maar het meer in de breedte te trekken en in 2025 werk te maken van het opstellen van een toekomstvisie waarbij de Cittaslow-gedachte leidende element is. In de begroting is Cittaslow weggemoffeld onder het kopje vrijetijdeconomie, maar Cittaslow raakt al het beleid van de gemeente. Het zou in het DNA van bestuurders en ambtenaren moeten zitten. Uit te nemen besluiten, uit de uitvoering van die besluiten en het concrete handelen volgt dan vanzelf dat alles wat we doen in het belang is van de mooie gemeente is en deze mooi te laten blijven. Doet de aanleg van de Nedersaksenlijn recht aan het predicaat Cittaslow als het gaat leiden tot de bouw van 5.000 woningen en de aanleg van vele hectaren industrieterreinen. Is dit de toekomst die de raad voor ogen heeft? Cittaslow moet een prominente plaats krijgen in programma 8, organisatie en bestuur met een nieuw hoofdstuk toekomstvisie.
- Er is een aantal onderwerpen dat verspreid staat in de begroting, maar die een meer prominente plaats verdienen in het programma organisatie en bestuur. Het geldt voor de werkzaamheden van juridische zaken. Op pagina 94 staat dat deze afdeling overbelast wordt door een handvol inwoners die de afdeling overstelpen met klachten en bezwaarschriften. Is het niet zo dat elke klacht een ongevraagd advies is? Wat beweegt deze klagers om zoveel klachten in te dienen. Klachten en bezwaarschriften hebben niet zelden een andere achtergrond, een noodkreet van een inwoner met een verzoek om aandacht van de overheid. De wens wordt uitgesproken om een gemeentelijke ombudsman aan te stellen. Deze aanvullende rechtsbescherming draagt bij aan goede verhoudingen tussen gemeente en inwoners.
- In de begroting staat dat het de bedoeling is om inwoners vroegtijdig te betrekken bij het ontwikkelen van beleid. Dat is een prima zaak en hoort thuis in programma 8 en niet bij bedrijfsvoering. Vroegtijdig betrekken van inwoners is een politieke noodzaak. In bepaalde gevallen zou een besluit van de gemeente voorgelegd kunnen worden aan de inwoners. Dus niet wachten tot de verkiezingen, maar een tussentijds referendum. De raad zou een referendumverordening moeten vaststellen.
- Financiën: er is geen beeld van het waarom van de kaasschaafbezuiniging van 1 procent (1,2 miljoen euro). Het lijkt een soort wensdenken, omdat met diverse partijen nog gesprekken gevoerd moeten worden. Het is niet inzichtelijk op basis waarvan deze keuzes zijn gemaakt en wat de effecten van deze keuzes zullen zijn. Met deze lijst kan niet ingestemd worden.
- Het amendement: Ecologisch Alternatief staat hier in wezen achter, maar dat geldt in principe voor de hele lijst van bezuinigingen. Er wordt niet voor gevoeld om er één onderwerp uit te pikken. Daarom wordt tegen het amendement gestemd.
- De exploitatie van zwembad De Barlage: het gaat om enorme bedragen en het is een financiële molensteen om de nek van de gemeente. De jaarlijkse exploitatie zou niet meer dan 350.000 euro mogen bedragen, maar deze wordt met bijna een kwart miljoen euro overschreden. Het zwembad is een bodemloze put. Het exploiteren van een zwembad is geen overheidstaak. De rekenkamer wordt in overweging gegeven om een onderzoek te doen naar het raadsbesluit om het zwembad aan te kopen.
- In de begroting dient de nadruk gelegd te worden op:
 1. het maken van een toekomstvisie;
 2. een meer prominente plek voor de werkzaamheden van juridische zaken. De Woo is ook een wezenlijke taak van deze afdeling;

3. het aanstellen van een gemeentelijke ombudsman;
 4. het nog meer en constructief betrekken van inwoners bij het opstellen van beleid. Dat is meer dan communicatie;
 5. het vaststellen referendumverordening;
 - 6 een onderzoek door de rekenkamer naar de doelmatigheid van de aankoop van zwembad De Barlage.
- Ecologisch Alternatief kan niet instemmen met deze begroting.

Mevrouw **Heidekamp** (CDA)

- Dit is een positieve begroting met uitzondering van 2026 waar een tekort is van 613.000 euro. Daarbij komen de taakstellingen die nog gerealiseerd moeten worden om op die 613.000 euro uit te komen. Het gaat om forse bedragen: 700.000 euro voor het vastgoed in 2026. Dat plan is in wording en de raad heeft uitgangspunten aan het college meegegeven. De vraag is of die bezuiniging gerealiseerd zal worden in het tempo zoals het is aangegeven.
- Er wordt uitgegaan van onder uitputting van 500.000 euro en verwacht wordt dat er 500.000 wordt overgehouden.
- Er is 1 procent bezuiniging op alle programma's, totaal 1,2 miljoen euro. Ook die moet nog echt geëffectueerd worden. De vraag is of dat in een snel tempo lukt.
- Verder nog 1,9 miljoen euro om het lage niveau van onderhoud voor de openbare ruimte op basisniveau te brengen. Bij het vaststellen van de Nota Openbare ruimte is afgesproken om jaarlijks van het overschot van de begroting zullen toevoegen zodat het onderhoud kan worden uitgevoerd. Het is nog wel de vraag of er 1,9 miljoen euro overblijft.
- Het gaat om in totaal 4,3 miljoen euro minder dan nu. Er zijn ook mooie ontwikkelingen. Via Nij begon komen nieuwe middelen naar ons toe, waardoor de ambitie en verwachting van het college dat dit soort bedragen kunnen overblijven, gerechtvaardigd is.
- Het is heel belangrijk om vinger aan de pols te houden, maar we moeten niet al te somber zijn en het college moet ambitie durven hebben. Voor de Spreidingswet er was waren er ook afspraken met het COA. Wij mogen er vanuit gaan dat wij gefaciliteerd blijven worden met het COA in Ter Apel. De fractie kan ondersteunen dat het college van die bedragen uitgaat.
- Het college kiest niet de gemakkelijkste weg. Er wordt nadrukkelijk niet gekozen voor indexering en een beetje meer op de lasten, om de gaten te dichten. De lasten van de gemeente zijn best hoog, maar ondanks alle opgaven die er zijn, kiest het college ervoor om de inflatie niet volledig door te belasten aan de burgers. De indexering blijft beneden de inflatie en dat is een mooie ambitie. Zelfs nu al bekend is dat de rioolheffing niet kostendekkend is (er moet 395.000 euro bij) wordt dit niet doorbelast aan de inwoners. Dit is een gebaar naar de inwoners.
- Programma 1, gezond en gelukkig: de preventie die ingezet wordt voor gezondheid en het tegengaan van eenzaamheid, onderschrijven wij. Er zijn mooie nieuwe initiatieven gericht op cohesie in de samenleving, zoals een inloopvoorziening en een vrijwillige steunouder-pilot. Het geldt ook voor mantelzorg, noaberschap en voorzieningen. Wanneer wij willen dat inwoners mede verantwoordelijkheid nemen, dan moeten we zorgen dat die steunstructuur in stand blijft. Het thema veiligheid is belangrijk, zowel thuis, op straat als op het werk. Het is goed dat er aandacht is voor ondermijning en drugscriminaliteit.
- Programma 2, kansen om te groeien: uitbreiding van bedrijventerreinen in Ter Apel wordt toegejuicht, er is behoefte aan. Er moet ook ruimte voor landbouw blijven en daarover moet worden nagedacht. De fractie ziet graag dat in het omgevingsplan buitengebied ook gekeken wordt of kleinschalige bedrijventerreinen mogelijk zijn in de gemeente en niet alleen in Ter Apel. Centrumontwikkeling van Ter Apel is een goede ontwikkeling en kan een goede impuls zijn voor de leefbaarheid en de veiligheid.
- Binnen werk en inkomen van wantrouwen naar vertrouwen gaan, is een mooie mind-shift.
- Programma 3, mooi wonen in Westerwolde: hier is een mooie vooruitgang, er wordt extra ruimte gecreëerd. Er is ook aandacht voor de bestaande particuliere woningvoorraad om te zorgen dat dit duurzaam wordt gemaakt en netjes wordt onderhouden.
- Programma 4, bereikbaarheid: de fractie is voorstander van de aanleg van de Nedersaksenlijn. Het is belangrijk dat de wegen goed onderhouden worden. Het openbaar vervoer is een aandachtspunt.
- Programma 5, Groen en duurzaam: nadere onderbouwing van de duurzaamheidsinvestering voor een aantal grote projecten is gewenst.

Er zou instemming van de raad moeten zijn voordat die projecten van start gaan. Het gaat om zeer grote bedragen en dat kan niet met een begroting akkoord zijn. Nadere voorstellen moeten aan de raad ter accordering worden voorgelegd.

- Programma 6, asiel: de portefeuillehouder acteert proactief op dit dossier, zeker ook met de twee kort gedingen die er zijn geweest en de wijze waarop adequaat wordt ingezet. We zijn blij met de inzet van de programmamanager en de uitkomsten van het rapport Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse en de wijze waarop het college dit vertaalt naar acties. De fractie is benieuwd naar de effecten van de afschaffing van de Spreidingswet, vooral wat het betekent voor de druk op Ter Apel. Dit is een grotere zorg dan de financiële consequenties.
- Programma 7, onderwijs: het is goed dat het college inzet op gezamenlijke huisvesting van verschillende scholen. De investeringen leveren hierdoor een groter rendement. Bij de aanpak van laaggeletterdheid is de vraag hoe de doelgroep bereikt wordt. Zij komen niet op school, niet in de bibliotheek.
- Programma 8, organisatie en bestuur: de fractie is blij met de focus op samenwerking. Er staat niets in over contacten met Duitsland, dat kan worden toegevoegd. Het is een goede zaak dat de organisatie volop aandacht krijgt in de begroting.
- Het amendement: de zoektocht naar bezuiniging moet niet binnen de muziekschool zijn, gezien het belang dat wij eraan hechten. De VVD geeft aan het amendement wel te willen steunen, omdat er al vaker op de muziekschool bezuinigd is. Dat is zo. De muziekschool is een prachtige voorziening die moet blijven bestaan omdat deze in een behoefte voorziet. Wanneer de muziekschool ophoudt te bestaan, is deze niet zomaar weer opgericht.

Mevrouw **Hemmen** (Lijst Hemmen)

- Het amendement: in de bezuinigingsvoorstellen is de bezuiniging op de muziekschool de meest harde. Het amendement kan worden ondersteund. Het lastige is dat het in programma 1 gaat om de fysieke en mentale gezondheid, de fysieke leefomgeving, noaberschap en gemeenschapsvoorzieningen. Het is ingewikkeld dat niet kan worden overzien waar de bezuiniging terecht komt als het niet de muziekschool treft.
- Wanneer niet akkoord gegaan wordt met de bezuinigingen zijn er gevolgen voor de begroting. Er moet dan een amendement ingediend worden. Hoe kijkt het college hiernaar.

Mevrouw **Heidekamp** (CDA) onderschrijft de woorden van mevrouw Hemmen. Dit is een gigantisch bedrag en de doodsteek voor deze organisatie. Als je nu niet aangeeft waar bezuinigd wordt dan kan 1 procent generiek als taakstelling worden bezuinigd. Met de opdracht om voor de kadernota iets nader uit te werken.

SCHORSING

Wethouder **Kuper** vervangt wethouder Van der Goot voor de vragen over vastgoed.

- Rommelerven en verrommeling over het algemeen: er zijn op regelmatige basis gesprekken met Acantus en over dit onderwerp wordt hier ook gesproken. Het is ook onderdeel van de prestatieafspraken. Er wordt in dit soort situaties gewerkt met de zachte hand methodiek en dat maakt het lastig. Er is pas grond om tot juridische handhaving over te gaan als het al behoorlijk uit de hand is gelopen en er sprake is van een negatief effect op de omgeving. Het is een van de prioriteiten in toezicht- en handhavingsbeleid. Er is volop aandacht voor.
- De heer Keizer maakte melding van een drietal projecten waar veel cofinanciering voor nodig is. De PvdA-fractie heeft hier ook een opmerking over gemaakt bij de behandeling van de Kadernota. Als er geld voor nodig is, dan komen wij daar bij uw raad op terug.
- De VVD vroeg hoe het college zelf vindt dat het gaat. Het antwoord is: goed. Het college is van mening dat terugkijken vooral bij de jaarrekening aan de orde is en er verantwoording over het gevoerde beleid wordt afgelegd. Op dit moment moet vooral vooruit gekeken worden.
- De VVD noemt de forse stijging van de lasten. Het college ziet dat anders. De afgelopen jaren wisten we de lastenverhoging onder het inflatiepercentage te houden. De jaren 2022/2023 liep de inflatie op tot 10 procent en kon met 5 procent indexering worden volstaan om de begroting sluitend te krijgen.
- Mocht de Spreidingswet worden ingetrokken dan is er een gat van 3,7 miljoen euro in de begroting. Dit is een acceptabel risico. De samenstelling van de Eerste Kamer is niet veranderd. Mocht de wet worden ingetrokken dan is het nog onzeker of ook de financiële prikkel wordt ingetrokken.

De bestuursovereenkomst die de Groninger gemeenten hebben, gaat uit van een x aantal opvangplekken waar een bedrag tegenover staat. Daar kunnen we op terug vallen.

- De heer Buigel vroeg hoe het met de rioolheffing van huurders zit. Dat gaat om de eigenaren van woningen en niet om huurders.
- Gemeentebelangen vraagt zich af of de bezuinigingen niet voorbarig zijn. De begroting en de financiële perspectieven zijn dagkoersen en vertonen grilligheden. Hier is de wethouder het wel mee eens. Er zijn ook de nodige financiële uitdagingen en het is lastig te voorspellen. Enige financiële armslag is gewenst en daarom wil het college vasthouden aan de voorgestelde bezuinigingen.
- De vraag waarom er zo ver vooruit moet worden gekeken: dat is een verplichting. Er moet voor 4 jaar een sluitende begroting worden gepresenteerd. Het is slecht te voorspellen en er wordt uitgegaan van de informatie die we nu hebben. Hiermee kunnen we het financiële perspectief schetsen.
- Mevrouw Hemmen refereert aan benchmark van BDO. Dank voor het compliment. De wethouder denkt dat de gemeente in een voldoende robuuste situatie verkeert. Mevrouw Hemmen vraagt ten aanzien van de ombuigingen of er geen dingen waren die eerder hadden kunnen worden aangepast. Daarom ligt het lijstje voor.
- Harmonisatie buurthuizen staat niet op de LTA en dat gaat wel gebeuren. De harmonisatie wordt niet op de lange baan geschoven. Wij zijn in gesprek met buurthuizen in noord en die gesprekken verlopen goed. Wanneer er voldoende grond is om daadwerkelijk op eigen benen te kunnen staan, zal de raad worden geïnformeerd.
- Benchmark: de organisatie gaat daarmee aan de slag. Het is de bedoeling dat eventuele uitkomsten betrokken worden bij de Kadernota 2025. Er komt vooraf een informatiebijeenkomst voor de raad.

Wethouder **Potze**

- Verschillende fracties spreken over de problematiek rondom jongeren. De problemen met roken, vaperen ect. zijn bekend bij het college. Naar aanleiding van de jeugdmonitor van de GGD is gesproken met Welzijn, de GGD, VNN en de eigen medewerkers. Er zal een plan van aanpak worden gemaakt voor deze problematiek. Een reële brede aanpak moet worden gekozen. De jongerenvoorzieningen worden hierin meegenomen, omdat zij een rol kunnen spelen.
- De VVD stelde een vraag over mantelzorg: het is een bezuiniging van 55.000 euro, namelijk 15.000 op de mantelzorgbonnen, omdat het budget te hoog geraamd was. De 40.000 euro bezuiniging is een budget dat ooit in de begroting heeft gestaan. De raad zei toen 45.000 euro om in de begroting te houden voor mantelzorg. Het blijkt dat daarvan 5.000 euro echt nodig is. Dit is niet het enige mantelzorgbudget. Ook richting welzijnsinstellingen wordt het nodige gedaan voor mantelzorg.
- Dank aan het CDA (en mevrouw Hemmen) om de inloopvoorziening Wilpskamp en project steunouder te noemen. Het zijn heel mooie en hopelijk duurzame projecten.
- Aanpak laaggeletterdheid en hoe de groep te bereiken: van het Taalhuis maken vooral statushouders gebruik. We willen een bredere aanpak. De raad vroeg om een focus op gezinnen met kinderen. Vanuit de scholen wordt geprobeerd mensen hiervoor te krijgen, bijvoorbeeld bibliotheek en 'Wedde dat 't Lukt' zijn initiatieven. Hier wordt doorverwezen naar Taalhuizen. Ook de SW-bedrijven worden actief betrokken.
- Reactie op motie: we zullen de tekorten vanaf 2026 inzichtelijk maken. De wethouder wil terughoudend ten aanzien van gerechtelijke procedures. Het college kan leven met de motie. Hij wil het gesprek aangaan met andere gemeenten, een lijn vanuit VGG en VNG.

Wethouder **Luth**

- Aanschaf van kranen en pickup-auto's: het betreft deels vervanging van oud materieel, deels is het een verplichting van Arbo-technische aard (de kranen maken het werk minder zwaar).
- Aan de VVD meldt de wethouder dat op de lijst ombuigingen ook participatie staat, omdat er de laatste jaren geld overgehouden wordt op BUIG. Wij doen het de laatste jaren goed.
- Amendement muziekscholen: het college had zich voorgenomen om vanaf 2026 te onderzoeken of de lokale muziekverenigingen ook ingezet kunnen worden voor muzieklessen. Als dat gebeurt dan hoeft minder gebruik gemaakt te worden van de Klinker en de Kunstenschool Zuid Groningen.

Er zal nog over gesproken worden, de raad gehoord hebbende. Het college stelt voor deze bezuiniging te laten staan en bij de Kadernota te kijken hoe de uitvoering wordt en hoe invulling wordt gegeven.

Burgemeester **Velema**

- Bezuiniging op advertentiekosten: het blijft een verplichting om in de lokale pers bekendmakingen te doen. Voor overige advertenties kunnen keuzes worden gemaakt wat betreft vorm en formaat. In advertenties kan verwezen worden naar de website. Ook via bibliotheken kan informatie worden verspreid. Onderzocht zal worden hoe dit kan worden vormgegeven.
- Samenwerking met Duitsland: op korte termijn komt een ambtelijke werkgroep bijeen. Na het sluiten van de nieuwe overeenkomst om het partnerschap voort te zetten, moet tot een werkagenda gekomen worden. Deze wordt ambtelijk voorbereid en hierover volgt later nadere informatie. De werkagenda bevat de dingen die we al doen en er zal gekeken worden naar nieuwe projecten.

De heer **Buigel** (VVD) heeft aandacht gevraagd voor de inburgeringscursussen. Wil de portefeuillehouder daar aan meewerken. Wellicht zijn er problemen rond de AVG.

De heer **Kriek** (GroenLinks) heeft zorgen geuit over het afstoten van de Stelmakerij en hier is nog geen reactie op gegeven.

Mevrouw **Heidekamp** (CDA)

- Heeft nog geen antwoord gekregen op de suggestie om de uitbreiding van bedrijventerreinen mee te nemen in het omgevingsplan buitengebied.
- Komen er nadere toezeggingen over de grote duurzaamheidsinvesteringen? Hoe wordt daar op ingegaan?

Wethouder **Luth**:

- Inburgeringscursussen: de wethouder moet ambtelijk nagaan of dat mogelijk dat de heer Buigel hier bij aanwezig is in het kader van de AVG . De wethouder komt hier op terug, zelf heeft zij hier geen bezwaar tegen.
- De Stelmakerij staat genoemd in Het Strategisch Vastgoedplan. Het betreft geen monument, maar het is wel een karakteristiek gebouw dat behouden moet blijven. Deze stelmakerij zal alleen verkocht worden onder voorwaarde dat het blijft zoals het nu is (inclusief het gedicht op de zijgevel). Er zijn voorwaarden aan de verkoop te verbinden. Het heeft de aandacht en er zal zorgvuldig mee omgegaan worden.

Wethouder **Kuper**

- Bedrijventerreinen opnemen in het omgevingsplan buitengebied: dat zou kunnen, maar het college wil eerder aan de slag gaan met de bedrijventerreinen. Nu zijn we bezig met bezig met Ter Apel en dat moet als een soort stempel gebruikt worden voor de overige kernen. Daarna wordt met het buitengebied aan de slag gegaan. Hiervoor is nog de tijd tot 2031. We zijn in gesprek over wat er nodig is voor de overige kernen, want die zijn wellicht ook gebaat bij een bedrijventerrein passend bij de schaal van het dorp. Uiteindelijk moeten de bedrijventerreinen worden verwerkt in het omgevingsplan buitengebied.
- Toezegging (duurzaamheid) vanuit de Kadernota: daar komen we bij de raad op terug wanneer er geld voor beschikbaar moet komen.

TWEEDE TERMIJN

Mevrouw **Hemmen** (Lijst Hemmen)

- De wethouder zei dat zij de OZB te hoog vond, maar gezegd is dat de we de OZB zien stijgen. Er is geen kwalificatie aan gegeven.
- De wethouder zei 'lucht in de begroting'. Wanneer er lucht in de begroting zit (er te hoog begroot is) had dat gecorrigeerd kunnen worden bij de eerstvolgende begroting. De lucht die er was, zit nu in de bezuinigingsvoorstellen. Dat is op zich heel mooi, omdat de bezuinigingsvoorstellen niet zo hard aankomen. Er zit ruimte in de begroting die niet benut is.

- Het is goed om te horen dat aan de slag gegaan wordt met jeugd en jongvolwassenen. Al eerder is toegezegd dat gekeken zou worden naar drugsgebruik onder jongeren. Het normaal vinden dat drugsgebruik bij het uitgaansleven hoort, hoe gaan we daar mee om? Hoe kunnen we daarover met jongeren in gesprek zijn? Daar is nog niet veel mee gebeurd. Aan het college wordt verzocht om met een opdrachtbeschrijving te komen. Hoe gaan we dit aanvliegen, met welke partners? Hoe betrekken we de jongeren erbij? Gevraagd wordt om de raad te informeren over de aanpak.
- Nij begun is extra geld en is niet bedoeld om gaten in de begroting te dekken. Laat het extra geld ook extra zijn.
- De oproep voor de Nedersaksenlijn en de Lelylijn wordt van harte ondersteund.
- De zorgen die Ecologisch Alternatief uit over de zeer hoge exploitatiekosten van zwembad De Barlage worden gedeeld. Er was een goede informatieve bijeenkomst en er zijn goede initiatieven gaande. Goed gemonitord moet worden of het lukt om de exploitatiekosten te normaliseren en te verlagen.
- En dan een hartenkreet van mevrouw Hemmen: wij zijn over de helft van onze politieke duur en hebben steeds gezegd dat de kloof tussen politiek en inwoners groter wordt. In maart 2026 zijn er weer verkiezingen. Het is belangrijk om de lokale politiek dichter bij de inwoners te brengen. Dit kunnen we doen door de camera's aan te schaffen, die wens is er al lang. Laat de koppeling aan de nieuwbouw los en zorg dat de camera's er komen. Het liefst al in januari live.

De heer **Buigel** (VVD)

- Is blij dat er een fractie kritisch is over het centrumgebouw van zwembad De Barlage.
- Er wordt geld overgehouden op de Participatieregeling. Is het bedrag dat je in de Participatieregeling krijgt aangepast of geïndexeerd? Bij de invoering van de euro is het bedrag gesteld op 120 euro en dat is volgens de heer Buigel nog steeds zo.
- Voor mantelzorg is een specifieke uitkering. Wat is het bedrag en hoe verhoudt zich dat met de uitgaven?
- Veel fracties en het college zijn en blijven enthousiast over Cittaslow. Gekeken is naar de begrotingen van andere Cittaslow-gemeenten en het enthousiasme is niet erg groot. Er zijn gemeenten die Cittaslow niet eens meer noemen in hun begroting of het logo op de website hebben. De Cittaslow website is niet up-to-date, de laatste melding is uit 2023 en gaat over een activiteit in Polen.
- Het gemeentehuis Wedde wordt verkocht. Is er al bestemming voor de opbrengst? Kan de opbrengst ook gebruikt worden voor de muziekschool?
- Een reactie van het college wordt gevraagd over de vraag of de begroting kan worden goedgekeurd met uitzondering van de ombuigingen.

Mevrouw **Heidekamp** (CDA): de VVD geeft aan akkoord te willen gaan met de begroting, maar de ombuigingen uit te willen sluiten.

De heer **Buigel** (VVD) interruptie. Het is aan het college gevraagd.

Mevrouw **Heidekamp** (CDA)

- Het is belangrijk dat de raad de verantwoordelijkheid draagt voor de gehele begroting. Het wegstemmen is geen verantwoordelijkheid nemen voor het besturen van deze gemeente. Het zou beter zijn om een amendement in te dienen met de oproep om met andere visie te komen.
- De fractie deelt de oproepen om de ombuigingenlijst kritisch tegen het licht te houden en in de Kadernota met betere onderbouwingen en een bredere analyse te komen.
- 500.000 euro onder-uitputting: dat is de gebruikelijke lucht in de begroting die je overhoudt. Die lucht is uit de begroting gehaald door die 1 procent. Er wordt steeds gezegd dat we dat toch al niet uitgaven. De vraag is of je dan niet 2 keer dezelfde meevaller meerekent. Met een generieke 1 procent over alle programma's is het de vraag hoe zich dat verhoudt. Bijvoorbeeld de bezuiniging op openbare ruimte. De bezuiniging op het vastgoed is niet over alle programma's evenredig verdeeld. Het is de vraag of met 1 procent echt recht gedaan wordt aan waar we als gemeente voor staan. De fractie zou graag een nadere onderbouwing over de volle breedte zien. De zojuist verschenen benchmark kan daar wellicht bij helpen.
- Het amendement kunstenschool/muziekschool blijft voor het CDA overeind, anders betekent het het einde voor de kunstenschool/muziekschool.

Het CDA wil de subsidie laten doorlopen, omdat anders de subsidie van Stadskanaal ook wegvalt (de verdeling is een derde, twee derde). Dit is onverantwoord.

De **voorzitter** geeft aan dat het om twee muziekscholen gaat: Zuidoost Groningen en de Klinker.

Mevrouw **Heidekamp** (CDA):

- Zo staat het niet in de toelichting. Muziekscholen zijn de laatste jaren al enorm achteruitgegaan in subsidies.
- De motie: is er al succes behaald met de claim?
- Wij zijn blij met nadere onderzoek voor de publicatievorm van advertenties. Als er weinig gepubliceerd wordt, hoe kun je er dan nieuwsgierig naar worden?
- Het is een terechte opmerking dat Nij begun extra geld is en niet bedoeld is om gaten te dichten, ware het niet dat er voorzieningen dreigen te stoppen vanwege geldgebrek die gelet op de uitgangspunten van Nij begun eigenlijk ook wel nodig zijn. Nij begun kan wel degelijk een manier zijn om het voorzieningenniveau nieuw leven in te blazen.
- De slogan van Vlagtwedde 'Van Klooster tot Vesting' lijkt onder druk te staan. De fractie zou graag willen dat de gesprekken met de paradedpaardjes op toeristisch gebied gedegen zijn.

De heer **Buigel** (VVD) interruptie.

- De slogan was Vlagtwedde 'de Op een na mooiste gemeente'.
- Zojuist is gezegd dat de VVD vandaag geen voorstellen heeft ingediend. Dat is juist. Er zijn voorstellen ingediend bij de behandeling van de Kadernota die input is voor de begroting. Er is dus wel degelijk iets ingediend.

De heer **Keizer** (PvdA)

- De fractie van de PvdA ondersteunt de woorden van mevrouw Hemmen aangaande de jeugdproblematiek en de opdracht richting het college.
- De fractie hecht waarde aan een zo breed mogelijke toegankelijkheid van verduurzamingsgelden die voor inwoners beschikbaar zijn en de fractie is blij dat de website van Goud Westerwolde vandaag van start gegaan is. Inwoners kunnen nu het heft in eigen hand als het gaat om verduurzamingsmaatregelen.
- Wij zijn blij verrast over het memo over het Integraal Huisvestingsplan en zien er naar uit dat de huisvesting van het onderwijs in Bellingwolde en Blijham eindelijk op de schop kan.
- Het personeelstekort van de ambtelijke organisatie: inhuur kan soms de beste optie zijn, maar de mate waarin dit nu geschiedt lijkt soms onwenselijk. Aan het college wordt gevraagd om de organisatie op alternatieve manier te laten kijken naar werving. Kwaliteit op de arbeidsmarkt en zeker talent bij net-afgestudeerden is er genoeg, maar het ontbreekt vaak aan de vereiste ervaring en vakspecifieke kennis. Zet daarom in op het verzorgen van bijvoorbeeld trainee-ships of het verder uitbreiden van stageplekken en vertrouw op de ontwikkeling van toekomstig personeel. Incidenteel kost het de organisatie geld, tijd en moeite, maar kijk verder dan het hiervoor gereserveerde budget. De kwaliteit van de organisatie is ook voor inwoners van groot belang. Zo levert de gemeente ook een bijdrage aan het perspectief voor de arbeidsmarkt en maakt zij haar voortrekkersrol in maatschappelijke participatie meer dan waar.
- Internationalisering: naast de ambtelijke werkgroep zou de fractie graag werkgroep zien tussen de drie raden om op politiek vlak sparringpartner van elkaar te zijn.
- De heer Keizer complimenteert de organisatie voor de kwaliteit van de stukken inzake spelling en grammatica.
- Het antwoord van het college over de ombuigingslijst wordt afgewacht.
- De fractie ondersteunt de woorden van mevrouw Heidekamp over de besteding van Nij begun-gelden.

De heer **Koskamp** (Gemeentebelangen) benadrukt wordt dat Gemeentebelangen niet weg wil lopen voor de ombuigingen zoals die gesteld zijn, maar wil nog graag spreken over de exacte invulling. De heer Kriek gaf aan dat in de loop van volgend jaar te laat is, omdat mensen op tijd geïnformeerd moeten worden over het voortbestaan. De Kadernota is eind juni en dan is er nog een half jaar te gaan voor de volgende begroting zijn beslag krijgt.

Mevrouw **Duursma** (PvdA) met betrekking tot de motie: bij de gerechtelijke procedure staat het woord desnoods. Andere gemeenten hebben een motie van gelijke strekking ingediend. Mevrouw Duursma weet niet of Rijswijk succes heeft gehad.

Mevrouw **Hemmen** (Lijst Hemmen)

- In de motie wordt expliciet aangegeven om de tekorten vanaf 2026 in kaart te brengen. Waarom niet vanaf 2025 en waarom ook niet voor de Wmo?
- Dit is een motie die in verschillende varianten bij veel gemeenten aan de orde is. Het verzoek is om de motie met andere gemeenten te delen en dat is wat 'too much'. De inhoud van de motie wordt gesteund, maar de oproep van het college om niet meteen een gerechtelijke procedure te starten, maar het via de VNG te doen lijkt vele malen sterker.

De heer **Brekveld** (Ecologisch Alternatief)

- Wil graag verantwoordelijkheid nemen voor de begroting, maar niet voor deze. Er zijn teveel onzekerheden in deze begroting over wat de gevolgen zijn van de lijst van 1,2 miljoen euro.
- De motie wordt ondersteund, maar de gerechtelijke procedures moeten hier niet in worden opgenomen. Indien deze bullet eruit wordt gehaald, kan Ecologisch Alternatief de motie ondersteunen.

De heer **Buigel** (VVD)

- Het is een overbodige motie. De VNG, het college en de VGG hebben meermaals aangegeven welke financiële problemen er zijn met de jeugdzorg. Het is overbodig en ook iets te lief. Misschien moeten we harder richting Den Haag zijn of de zaken omdraaien en in bijvoorbeeld in november melden dat het geld op is. Den Haag zou in actie moeten komen.
- Waarom pas vanaf 2026 en niet al vanaf dit jaar? Bijna wekelijks zijn er berichten over de hoeveelheid kinderen die in armoede leven, problemen hebben etc.?
- De motie delen met andere gemeenten: wanneer hebben wij een motie van een gemeente ontvangen?

Mevrouw **Heidekamp** (CDA) de heer Brekveld zegt verantwoordelijkheid te willen dragen voor een begroting, maar is het niet eens met deze begroting. Het is belangrijk dat we met elkaar alle kanten van de begroting uit te wisselen te bespreken hoe moet worden omgegaan met de 1,2 miljoen ombuiging. Mevrouw Heidekamp nodigt de heer Brekveld uit om pas na alle beraadslagingen de keuze te maken voor of tegen te stemmen. Dat geldt ook voor de heer Buigel.

De **voorzitter**: de behandeling van de begroting en de motie lopen door elkaar. Het is goed te constateren dat het college de motie omarmt, met de kanttekening dat gerechtelijke stappen in gezamenlijkheid met de VNG en VGG zouden moeten worden genomen.

Mevrouw **Duursma** (PvdA): er staat ook desnoods gerechtelijke stappen te nemen. Delen van de moties met andere gemeenten is wel gebruikelijk.

De **burgemeester** geeft het volgende aan over het middelengebruik bij jongeren: het ontbreekt aan een heldere analyse. Er moet eerst een analyse zijn voor er een opdracht wordt geformuleerd. De wethouder heeft aangegeven dat er informatie is gedeeld vanuit de GGD. Het zou goed zijn om deze informatie op een later moment met de raad te delen. We zijn in gesprek met elkaar hoe met deze analyse moet worden omgegaan in deze gemeente. De burgemeester vraagt om dat verzoek aan het college op te schorten tot na het gesprek met de GGD over dit onderwerp.

Mevrouw **Hemmen** (Lijst Hemmen) vraagt wanneer de analyse met de raad wordt besproken.

De **burgemeester** geeft aan dat bespreking op korte termijn zal zijn.

Wethouder **Kuper**

- Gevraagd is hoe moet worden omgegaan met de ombuigingen. Het college zou de begroting graag vastgesteld zien zoals deze is voorgesteld. Het helpt bij het invulling geven aan de verschillende ombuigingsvoorstellen. Er moeten keuzes gemaakt worden en die vragen de nodige voorbereiding.

- De wethouder zegt toe bij de Kadernota 2026 terug te willen komen wat betreft uitvoering en invulling van de bezuinigingen en daarbij de uitkomsten van de benchmark te betrekken en opnieuw integraal naar de begroting te kijken.
- De vraag of de opbrengst van het gemeentehuis te Wedde gebruikt kan worden voor de muziekschool: de opbrengst van het gemeentehuis wordt weggestreept tegen de boekwaarde en levert alleen een besparing aan onderhoud op.

Wethouder **Potze**

- Het verzoek om camera's: dit is aan de raad om te besluiten. Het vorige college heeft dit al eens voorgesteld en dat is toen weggestemd. Het college zou graag camera's hebben en is bereid om met een voorstel te komen.
- De VVD zegt met betrekking tot de motie dat er harder op de trom moet worden geslagen. Deze motie helpt ons om harder op de trom te slaan. De VVD stelt voor en deed dat ook al eerder, om bijvoorbeeld in november te zeggen dat het geld op is en te stoppen met de jeugdzorg. Dat mag niet, omdat het een openeindregeling is. Bovendien wordt dan de discussie met het rijk uitgevochten over de ruggen van kwetsbare mensen.

De **voorzitter**: de wens om als raden van Westerwolde, Rhede en Haren bij elkaar te komen zal worden meegenomen naar het fractievoorzittersoverleg.

Mevrouw **Hemmen** (Lijst Hemmen) de wethouder wil wel met een nieuw voorstel voor camera's komen. Mevrouw Hemmen vraagt aan de raadsleden of zij dit willen.

De heer **Keizer** (PvdA) camera's in de raadzaal is een goed idee.

De heer **Koskamp** (Gemeentebelangen) verwijst naar de in 2021 aangenomen motie *blijf in beeld* ingediend.

De heer **Buigel** (VVD) is positief over de aanschaf van camera's, maar wel met de aantekening dat het mobiele varianten zijn, omdat een andere wens van de raad is om vaker op locatie te vergaderen.

De **voorzitter** constateert dat er steun is in de raad om het college met een voorstel te laten komen over camera's.

Mevrouw **Duursma** (PvdA)

- De vraag van mevrouw Hemmen waarom de motie niet al in 2025 kan. Vanaf 2026 zijn de kosten in onze begroting redelijk gedekt.
- De bullet inzake de gerechtelijke procedure kan wel vervallen indien dat nodig is.

Het amendement wordt in stemming gebracht.

Het amendement wordt met 4 stemmen voor (fracties van CDA, Lijst Hemmen en GroenLinks) en 13 stemmen tegen (de fracties van Gemeentebelangen, PvdA, VVD en Ecologisch Alternatief) verworpen.

De heer **Buigel** (VVD) geeft de volgende stemverklaring:

'Bij de Kadernota heb ik tegengestemd in verband met de kostenverhoging OZB. Ik vind het consequent dat ik ook tegen deze begroting stem. De wethouder heeft mij niet kunnen overtuigen hoe ik dat precies moet zien met de ombuigingsvoorstellen.'

De raad besluit m.u.v. de fracties van de VVD en Ecologisch Alternatief:

1. *De Programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 vast te stellen;*
2. *Mip-kredietnummer 2501 en 2502 beschikbaar te stellen;*
3. *Investeringskredieten beschikbaar te stellen voor het doen van vervangingsinvesteringen:*
 - a. *2 pick-ups, totale investering € 110.000,*
 - b. *4 pick-ups incl. kraan, totale investering € 280.000;*
4. *Het begrotingstekort van € 613.000 voor de jaarschijf 2026 incidenteel te dekken uit de algemene reserve.*

De motie wordt in stemming gebracht:

De motie wordt met 16 stemmen voor (de fracties van Gemeentebelangen, PvdA, CDA, GroenLinks en Ecologisch Alternatief) en 1 stem tegen (de fractie van de VVD) aangenomen.

11. Sluiting

De **voorzitter** dankt voor de aandacht en sluit de vergadering.

Vastgesteld in de raadsvergadering van 11 december 2024.

Ondertekening,

Patrick Dave Nap
Raadsgriffier

Jaap Velema
voorzitter

Bijlage:

- Amendement “schrappen ombuiging muziekschool”
- Motie “Jeugdzorgkosten moeten betaald worden door het Rijk”